

- 1.Артус М.М. Фінансовий механізм в умовах ринкової економіки // Фінанси України. – 2005. – №5. – С.54-59.
- 2.Львовичкін С.В. Фінансовий механізм макроекономічного регулювання // Фінанси України. – 2000. – №12. – С.25-33.
- 3.Науменкова С.В., Міщенко С.В. Сучасна модель фінансової системи: порівняльний аналіз основних підходів // Фінанси України. – 2006. – №6. – С.44-56.
- 4.Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти). – К., 2005. – 160 с.
- 5.Рибак С.О., Лазерник Л.Л. Таксономія дефініцій фінансової сфери // Економічна теорія. – 2007. – №2. – С.34-45.

Отримано 02.09.2009

УДК 658.7

Н.Є.ЛЕЛЮК, Н.Ф.ЧЕЧЕТОВА, кандидати екон. наук
Харківська національна академія міського господарства

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АУДИТУ В УКРАЇНІ

Розглядаються питання законодавчого та нормативного забезпечення реформування бухгалтерського обліку в Україні з метою європейської інтеграції і відповідності до законодавства ЄС.

Рассматриваются вопросы законодательного и нормативного обеспечения реформирования бухгалтерского учета в Украине с целью европейской интеграции и соответствия законодательству ЕС.

The questions of the legislative and normative providing of reformation of record-keeping are examined in Ukraine with the purpose of European integration and accordance with the legislation of ES.

Ключові слова: облік та аудит, національне законодавство, гармонізація, європейська інтеграція.

Входження України до економічного і правового простору європейського співтовариства є першочерговим завданням внутрішньої і зовнішньої політики нашої країни. Безумовно, ратифікація протоколу про вступ України до Міжнародної організації торгівлі – це рішення одного із завдань на шляху європейської інтеграції. Це не тільки вирішення завдань, а й величезні зобов'язання. Вільна торгівля сприяє економічному зростанню, інтеграції бізнесу на європейські ринки і у свою чергу, спонукає адаптувати національне законодавство до законодавства Європейського Союзу. Для цього наша держава взяла на себе зобов'язання і закріпила це в Законі від 18 березня 2004 р. №1629-IV «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС», яким визначено механізм досягнення Україною відповідності III Копенгагенському і Мадридському критеріям членства в ЄС [1]. Для досягнення поставленої мети було передбачено про-

ведення порівняльно-правового аналізу відповідності законодавства України до законодавства ЄС. Слід зауважити, що однією з пріоритетних сфер було визнано бухгалтерський облік і аудит як важливий об'єкт гармонізації законодавства. Україна рухається в Європу, – розвиває міжнародне співробітництво, бере участь у міжнародному розподілі та кооперації праці, залучає іноземні інвестиції в економіку України, вітчизняні підприємства виходять на міжнародні ринки капіталу – все це потребує подальшого реформування системи бухгалтерського обліку, запровадження методології розкриття економічної інформації за міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставності фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Ці питання розглядаються в працях вітчизняних вчених проф. Ф.Ф.Бутинця [4, 5], проф. М.Г.Чумаченко, В.М.Пархоменко, Ж.Шевича [5], О.М.Петрук [6].

За останні роки система обліку і звітності в Україні зазнала значних змін. На сьогодні в Україні розроблено на базі міжнародних стандартів та затверджено наказами Міністерства фінансів України 32 національних П(С)БО. Наступний крок Уряду – це розробка та реалізація Стратегії застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні.

Етапи реформування бухгалтерського обліку в Україні є наступними.

Спочатку була реформована банківська сфера. Національний банк України в 1997 р. розробив вимоги до складу і форм фінансової звітності банків, план рахунків та інструкцію щодо його застосування, положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в банках. На сьогодні ці документи зазнали істотних змін.

Наприкінці 1998 р. Кабінет Міністрів України прийняв Програму реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів. У 1999 р. Верховна Рада України затвердила Закон «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», перші положення (стандарти) бухгалтерського обліку, план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, а також інструкцію щодо його застосування. Ці документи введені в дію з 1 січня 2000 р.

Мета реформи – зближення національного обліку з міжнародними стандартами фінансової звітності, при цьому МСФЗ не мають офіційного статусу на території країни. Спроби Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку України ввести для всіх суб'єктів цього ринку обов'язкове представлення фінансових звітів згідно з МСФЗ поки не увінчалися успіхом.

Враховуючи курс України на європейську інтеграцію, вступ до МОТ (Міжнародної організації торгівлі), урядовими організаціями було прийнято відповідні нормативні документи:

- Ухвалою Кабінету Міністрів України від 14.08.2001 р. №1046 запроваджено у 2003 р. МСФЗ емітентами, цінні папери яких допущені до торгівлі на організаційно-оформлених ринках, професійними учасниками фондового ринку, інститутами сумісного інвестування;

- Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.01.2003 р. №25-р передбачено перехід акціонерних товариств на МСФЗ у 2004-2005 рр. [2];

- у лютому 2005 р. схвалено План дій «Україна – ЄС», яким передбачаються певні дії України, спрямовані на вирішення проблемних питань з метою входження України до ЄС;

- 10 квітня 2006 р. Президент України прийняв Указ №300 «Про план першочергових заходів у сфері інвестиційної діяльності», де ставиться завдання для ряду міністерств і відомств щодо внесення змін до законодавчих актів по застосуванню МСФЗ [3];

- Стратегія застосування МСФЗ в Україні, над якою працювали регуляторні органи, професійні співтовариства і практики;

- Державна стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні.

Основними напрямками реалізації Стратегії застосування МСФЗ є:

а) створення законодавчих та організаційних передумов до запровадження міжнародних стандартів для складання суб'єктами господарювання фінансової звітності, а саме:

- законодавче регулювання порядку застосування міжнародних стандартів, зокрема з 2010 р. обов'язкове складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами підприємствами-емітентами, цінні папери яких перебувають у лістингу організаторів торгівлі на фондовому ринку, банками і страховиками, за власним рішенням іншими емітентами цінних паперів і фінансовими установами;

- офіційне оприлюднення міжнародних стандартів з метою сприяння створенню умов вільного доступу до них усіх суб'єктів господарювання;

- формування інформаційно-аналітичної бази з питань застосування міжнародних стандартів з метою вільного доступу суб'єктів господарювання до навчальних матеріалів, наукових статей та інформації щодо практичного їх застосування;

- адаптація національної нормативно-правової бази з питань бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів шляхом внесення змін

та розроблення і затвердження нових національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку для суб'єктів господарювання, які не застосовують міжнародні стандарти, а також затвердження положень бухгалтерського обліку господарських операцій, що не відображені у міжнародних стандартах;

б) удосконалення державного регулювання у сфері бухгалтерського обліку, а саме:

- забезпечення Мінфіном співробітництва з Радою міжнародних стандартів фінансової звітності щодо запровадження в Україні міжнародних стандартів;

- узагальнення Мінфіном пропозицій наукових установ, громадських організацій і експертів, бухгалтерів-практиків та внесення на розгляд Ради міжнародних стандартів фінансової звітності змін до міжнародних стандартів, спрямованих на вирішення проблемних питань, не врегульованих міжнародними стандартами, встановлення єдиного підходу до проектів міжнародних стандартів, змін і тлумачень до них, надісланих Радою міжнародних стандартів фінансової звітності для обговорення;

- забезпечення ведення бухгалтерського обліку на єдиних методологічних засадах усіма суб'єктами господарювання шляхом застосування єдиного плану рахунків і визначення загальної номенклатури статей фінансової звітності та порядку їх групування з наданням права суб'єктам господарювання формувати фінансову звітність виходячи з особливостей господарської діяльності та максимального розкриття інформації;

в) удосконалення методології бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва, а саме:

- максимальне спрощення процедури ведення бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності для окремої категорії суб'єктів малого підприємництва, зокрема надання права таким суб'єктам застосовувати форму обліку, яка не передбачає застосування подвійного запису;

- адаптація до міжнародних стандартів національної нормативно-правової бази з питань бухгалтерського обліку для малого бізнесу шляхом затвердження відповідних національних П(С)БО із спрощеним порядком обліку активів, зобов'язань, власного капіталу та розрахунком фінансових результатів.

Реалізація Стратегії сприятиме покращенню інвестиційного клімату в Україні, прозорості ринків капіталу. У результаті реалізації Стратегії очікується досягнення таких результатів: адаптація законодавства України з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

сті до законодавства Європейського Союзу; удосконалення методології бухгалтерського обліку для малих підприємств; підвищення рівня прозорості фінансової звітності суб'єктів господарювання України; поглиблення міжнародного співробітництва у сфері бухгалтерського обліку щодо ефективного запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності; удосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності; покращення системи корпоративного управління.

1. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України №1629-IV від 18.03.2004 р.

2. Про затвердження заходів щодо реалізації пріоритетних напрямів розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах: Розпорядження Кабінету Міністрів України №25-р. від 18.01.2003 р.

3. Про план першочергових заходів у сфері інвестиційної діяльності: Указ Президента України №300 від 10.04.2006 р.

4. Розвиток теорії та методології обліку і аналізу в умовах трансформації суспільної свідомості / І.В.Жиглей, І.В.Замула, О.В.Олійник, М.М.Шигун; За заг. ред. Ф.Ф.Бутинця. – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 319 с.

5. Развитие бухгалтерского учета и контроля в контексте европейской интеграции / Ф.Ф.Бутинец, М.Г.Чумаченко, В.М.Пархоменко, Ж.Шевич та ін. – Житомир - Краматорськ: ЧП "Рута", 2005. – 588 с.

6. Петрук О.М. Гармонізація національних систем бухгалтерського обліку. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 420 с

Отримано 07.10.2009

УДК 330.131.7

Т.В.ШТАЛЬ, канд. екон. наук, А.О.ГРІЩЕНКО

Харківський державний університет харчування і торгівлі

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Досліджується розвиток теоретичних і методичних положень та практичний інструментарій оцінки фінансових ризиків, визначаються шляхи їхнього подолання, що дає можливість завчасно виявляти виникнення ситуацій, які загрожують фінансовій безпеці підприємства.

Исследуется развитие теоретических и методических положений и практический инструментарий оценки финансовых рисков, определяются пути их преодоления, что дает возможность заблаговременно выявлять возникновение ситуаций, угрожающих финансовой безопасности предприятия.

In article find development theoretical, methodical positions and practical toolkit of an estimation of financial risks and definition of ways of their overcoming that gives the chance to reveal beforehand occurrence of the situations menacing to financial safety of the enterprise.

Ключові слова: середовище, умови, фінансовий ризик, діяльність, ресурси, оцінка, методика, етапи, фінансова безпека.